

Na volitvah 26. in 27. junija

SLOVENSKA SKUPNOST ohranila svoje predstavništvo

Izvoljeni: B. Brezigar, Z. Harej, M. Špacapan in A. Lokar

Glede na izide, ki jih objavljamo na drugem mestu, smemo upravičeno trditi, da smo Slovenci v Italiji srečno prestali preizkušnjo deželnih, pokrajinskih in občinskih volitev z dne 26. in 27. junija. To velja predvsem za Slovensko skupnost, ki je na volitvah v celoti dosegla svoj cilj. Na njeni listi za deželni svet je bil izvoljen devinsko-nabrežinski župan Bojan Brezigar; na volitvah za novi pokrajinski

Novoizvoljeni deželni svetovalec Slovenske skupnosti
Bojan Brezigar

svet v Trstu je bil izvoljen prof. Zorko Harej; na pokrajinskih volitvah v Gorici je bil potrjen dr. Mirko Špacapan; na občinskih volitvah v Trstu pa je bil ponovno izvoljen prof. Aleš Lokar.

Slovenska skupnost je potrdila svoje dosedanje predstavništvo v vseh upravno-zakonodajnih telesih, kar je trdno jamstvo, da se bo tudi v prihodnosti nadaljeval boj za zaščito, oziroma priznanje temeljnih pravic slovenske narodne manjšine v Italiji. To je namreč prvi pogoj za zagotovitev obstoja in nadaljnega razvoja manjšine.

Na deželnih volitvah je Socialistična stranka dosegla velik uspeh, saj se je prvič zgodilo, da je v deželi prehitela komu-

IZIDI DEŽELNIH VOLITEV V FURLANIJI - JULIJSKI KRAJINI

STRANKE	DEŽELNE VOLITVE 1988			DEŽELNE VOLITVE 1983		
	Glasovi	Odst.	Sedeži	Glasovi	Odst.	Sedeži
KD	306.284	37,2	24	290.714	34,2	23
KPI	144.653	17,6	11	184.492	21,7	14
PSI	146.034	17,7	12	96.078	11,3	7
PSDI	32.762	4,0	2	48.342	5,7	3
PRI	21.263	2,6	1	39.812	4,7	3
MSI	45.424	5,5	3	46.317	5,5	3
PLI	13.496	1,6	1	18.431	2,2	1
SSk	8.682	1,1	1	10.467	1,2	1
FURLAN. GIB.	14.127	1,7	1	36.820	4,3	2
DP	11.022	1,3	1	12.903	1,5	1
ZELENA LISTA	32.484	3,9	2	—	—	—
TLT	2.640	0,3	—	3.816	0,5	—
ZELENI	17.454	2,1	1	—	—	—
LpT	23.524	2,9	2	48.505	5,7	4
GIUST. E LIB.	3.814	0,5	—	—	—	—
OSTALI	—	—	—	12.679	1,5	—
SKUPNO	823.663	100	62	849.376	100	62

niste, tako da ima v novem deželnem zboru enega poslanca več kot komunisti. V tržaškem volilnem okrožju je bil izvoljen tudi Slovenec Dario Tersar, sindikalni voditelj organizacije CISL, oče dveh deklic, ki obiskujeta slovensko šolo v Trstu.

Na listi Komunistične partije Italije sta tudi tokrat bila izvoljena dva Slovenca. V goriškem volilnem okraju je bil potrjen prof. Ivan Bratina, v tržaškem pa je bil izvoljen zgoniški župan Miloš Budin.

Komunisti imajo v novem deželnem zboru tri poslance manj. Tudi v Furlaniji

Julijski krajini se je torej pokazala težnja, ki je prišla jasno do izraza na upravnih volitvah konec maja drugod po državi. Komunisti vidno nazadujejo, socialisti pa napredujejo. Pri nas so se socialisti očitno okoristili z razkrojem Liste za Trst; mnogi njeni glasovi so prešli k socialistom.

Omeniti moramo na koncu, da se je povsem ponesrečil poskus Sama Pahorja, da bi se na teh volitvah uveljavil. To mu ni uspelo in je enaka usoda doletela njegovega zaveznika Parovela, ki ga ne bo več v tržaškem občinskem svetu.

RADIO TRST A

■ **NEDELJA**, 3. julija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.20 Koledarček; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Kralj Oh in kraljestvo Joj« (Zora Tavčar); 11.00 V svetu valčka; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Veliki svet malih domovin; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Oprosti, ne juriš?« Poletni satirični minikabaret Borisa Kobala in Sergeja Verča; 14.20 Z nedeljami v olimpijske igre; 17.20 Dramatika Josipa Tavčarja »Človek brez avtomobila«; 18.00 Neposreden prenos 10. Festivala narodnozabavne glasbe v Števerjanu; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ **PONEDELJEK**, 4. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Flavtist Klemen Ramovš, oboist Paolo Faldi, čembalistka Dina Slama, Irena Pahor — viola da gamba; 12.00 Naše ljube navade in razvade; 12.40 »Sreča je kakor sonce: kadar je najlepše, zatone«; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 Glasbene diagonale; 16.00 S poti po Afriki; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ **TORE**, 5. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Tržaška pisma Vuka Karadžića; 9.00 Zdravilne rastline in sadni sokovi; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Anton Nanut; 12.00 Dogodivščine jugoslovskega režiserja v vročem povojnem Trstu; 12.40 »Oprosti, ne juriš?« Poletni satirični minikabaret Borisa Kobala in Sergeja Verča; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Glas harmonike; 14.30 Otroški kotichek: »Dogodivščine mravljinčka Ferdinanda«; 15.00 Jezik mladih; 16.00 Potujmo!; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Ne morem jih pozabiti; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ **SREDA**, 6. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Problemi sodobne družbe; 10.00 Poročila in pregled tiska; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 Glasbene diagonale; 16.00 V objemu gora; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Slovensko slovstvo v filmu; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ **ČETRTEK**, 7. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Iz tišine glas; 9.00 Prehrana in zdravje; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Magnetizem ženske poezije; 12.40 Ko zvezde zableščijo; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 Otroški kotichek: »Dogodivščine mravljinčka Ferdinanda«; 15.00 Neskončno letnih časov; 16.00 Zapiski s poti; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Četrtekova srečanja: Pogovori; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ **PETEK**, 8. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 V filmskem svetu; 12.40 Beležka; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Casovna kovačnica; 16.00 Odhajanja; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ **SOBOTA**, 9. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Na počitnicel; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.30 »Poezija pred opero«, od literarnega prvenca do operne arije; 16.00 Filmi na ekranih; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

V novem deželnem svetu več Slovencev

V novem deželnem svetu Furlanije-Juljske krajine so nastopile spremembe, ki bodo pomembno vplivale na razmerje sil in na oblikovanje deželne vlade. Socialistična stranka se je močno okrepila, Komunistična partija je opazno nazadovala, Krščanska demokracija se je dobro uveljavila, Lista za Trst je izgubila polovico svojih deželnih svetovalcev, republikanci so občutno nazadovali in isto velja za Furlansko gibanje, predstavniki zelenih bodo v svojih dveh grupacijah zastopani s tremi sedeži, Slovenska skupnost ohranja svojega svetovalca, je pa izgubila glasove.

Pomembna značilnost je v tem, da so socialisti prehiteli Komunistično partijo, kar se v Italiji na deželnih volitvah doslej še ni zgodilo. Na ta način postajajo za Krščansko demokracijo druga najmočnejša stranka in Komunistična partija prehaja na tretje mesto. Razlika sicer znaša le 1.381 glasov.

V teoriji bi lahko Krščanska demokracija in Socialistična stranka sami upravljali deželo. V splošnem je moč reči, da se je petstrankarska koalicija okrepila kljub delnemu nazadovanju liberalcev, socialnih demokratov in še zlasti republikancev.

V deželni svet so bili izvoljeni štirje Slovenci. Na listi Komunistične partije Italije sta bila izvoljena Miloš Budin in Ivan Bratina. Na listi Slovenske skupnosti Bojan Brezigar, na listi Socialistične stranke Dario Tersar, slovenskega porekla in Slovincem blizu pa je tudi Andrea We-

hrenfenning, ki je bil izvoljen na zeleni listi. Predstavnštvo Slovencev se je torej okrepilo.

Krščanska demokracija je prejela 24 deželnih poslancev, se pravi enega več, socialisti so prejeli 12 deželnih svetovalcev — pet več, komunisti imajo v novem deželnem svetu enajst svetovalcev — 3 manj od pretekle zakonodajne dobe. Misovci so ohranili tri svetovalce. Lista za Trst ima dva svetovalca in je za polovico zmanjšala svoje predstavnštvo. Socialni demokrati imajo prav tako dva svetovalca, se pravi, da imajo en sedež manj v primerjavi s prejšnjim deželnim svetom. Dva svetovalca je prejela Zelena lista, ki ni nastopila na preteklih volitvah. Enega svetovalca pa so prejeli zeleni, ki tudi niso nastopali na prejšnjih volitvah. Republikanci imajo en sedež, izgubili so dva. Slovenska skupnost, Proletarska demokracija in liberalci so ohranili po en sedež. En sedež ima tudi Furlansko gibanje, ki je doslej imelo dva svetovalca.

—o—

NOVA VLADA V FRANCIJI

Poverjeni francoski ministrski predsednik Rocard je sestavil novo vlado. V njej ni bistvenih sprememb v primerjavi s prejšnjo, ki jo je bil sestavil 12. maja po izvolitvi Mitterranda za francoskega predsednika. Vlado sestavlja 12 socialistov in prav toliko predstavnikov drugih strank.

ROMUNIJA PREGANJA MADŽARSKO MANJSINO

Vprašanje madžarske narodne manjšine v Romuniji je zaostriло odnose med Madžarsko in Romunijo. Romunski predsednik Ceausescu je pred centralnim komitejem romunske partije izrazil svoj protest, češ da se Madžarska vmešava v romunske notranje zadeve. Romunska vlada je tudi odredila zaprtje madžarskega konzulata v mestu Cluj. Do tega ukrepa je prišlo, ker so Madžari pred dnevi uprizorili v Budimpešti veliko manifestacijo proti manjšinski politiki sosednje Romunije. Približno 30 tisoč demonstrantov je tako izrazilo svoj protest proti genocidni politiki romunske vlade.

NOVI KARDINALI

Papež Janez Pavel II. je uradno imenoval 24 novih kardinalov, ki prihajajo iz 17 različnih držav. To je bil četrti konzistorij ali kardinalski zbor, ki ga je vodil sedanji papež. Koš se je zvedelo, je sveti oče spregovoril v latinščini in med drugim odločno pozval tradicionalističnega škofa Lefebvra, naj ne povzroči cerkvenega razkola. Poklonil se je tudi spominu švicarskega teologa Ursa Von Balthasarja, ki bi moral postati kardinal, a je v nedeljo nenadno umrl.

Trenutno je v kardinalskem zboru 160 članov. 39 jih ima več kot 80 let in torej nimajo volilne pravice pri morebitni izbiri novega papeža.

KOMPROMIS V HANNOVRU

V Hannoveru se je končalo dvodnevno zasedanje državnih in vladnih predsednikov evropske dvanajsterice, ki je bilo posvečeno monetarnim vprašanjem. Udeleženci so dosegli kompromis in načelno potrdili cilj, da pride v doglednem času do evropske monetarne zveze s skupno denarno enoto in skupno osrednjo banko dvanajsterice. Imenovali so 17 strokovnjakov, ki bodo predlagali organom Evropske skupnosti mehanizme in datume za prehod k novi denarni ureditvi. Največje pomisleke je imela Velika Britanija. Zato tudi v sklepnem poročilu evropska osrednja banka in skupni denar nista omenjena.

V Luksemburgu pa so zasedali ministri Evropske skupnosti za okolje. Po 12-urnem zasedanju so dosegli delni sporazum za zmanjšanje onesnaženja, ki ga povzročajo izpušni plini avtomobilov. Danska, Nizozemska in Grčija so namreč glasovale proti sklepnemu predlogu, o katerem bo sedaj razpravljal evropski parlament. Od 1. oktobra 1992 naj bi vsi novi avtomobili razpolagali s posebnimi napravami za zmanjšanje strupenosti izpušnih plinov.

Pač pa so ministri za okolje soglasno odobrili dokument, ki državam članicam nalaga ukrepe za zmanjšanje onesnaženja, ki ga povzročajo premogovne centrale.

Hvala Ti, dragi prijatelj!

S koncem zadnjega mandata se je od deželne sveta Furlanije Julijske krajine poslovil tudi dr. Drago Štoka, ki je v tem upravno-zakonodajnem telesu predstavljal Slovensko skupnost celi dve desetletji. V deželni svet je bil prvič izvoljen leta 1968. Bil je tedaj mlad fant, ki se je vzgajal in

Dosedanji deželni svetovalec SSK dr. Drago Štoka

doraščal predvsem v kulturno-prosvetnih organizacijah. V politiko je vstopil iznena- da, ker je tako narekovala takratna nuja. Zato se je novega dela in novih dolžnosti lotil z navdušenjem, idealizmom in z dokajšnjo mero abstraktnosti, ki so praviloma značilni za vsakega kulturno-prosvetnega delavca. Soočanje z novo stvarnostjo je gotovo pomenilo pravi šok za mladega človeka, ki je kaj kmalu moral na lastni koži preizkusiti pravo in resnično naravo politike, ki nikakor ni nekaj rožnatega, temveč nekaj povsem drugačnega od pred-

stave, ki si jo narediš kot zunanji opazovalec. Znašel se je poleg tega sam sredi tujega, delno tudi sovražnega morja.

Dr. Štoka o svojih občutkih ni govoril, a so se gotovo globoko zarežali v njegovo, po naravi silno občutljivo dušo.

Priznati je treba, da je v 20 letih ogromno naredil za naše slovensko ljudstvo v Italiji. Dokler mu je zdravje dopuščalo, je bil vedno prisoten na vseh slovenskih prireditvah, manifestacijah, občnih zborih, in sicer po vsem slovenskem narodnem ozemlju, od Milj do Trbiža. Celo vrsto let je kot tajnik Slovenske skupnosti imel najvišje odgovornosti v tej slovenski politični organizaciji, ki je tudi po njegovi za- slugi postala moderna manjšinska politična formacija. Znani so njegovi osebni n- pori za ureditev odnosov z matico, za navezavo stikov z ostalimi manjšinami in za dosego akcijske enotnosti med Slovenci v zamejstvu. O svojem delu bi lahko napisal debelo knjigo.

Ko dr. Štoka končuje svoj mandat v najpomembnejšem javnem telesu dežele Furlanije Julijske krajine, smatramo za svojo dolžnost, da se mu javno zahvalimo za vse, kar je naredil, da bi se naše ljud- stvo ohranilo na svoji zemlji in se vse- stransko razvijalo. Posebno pa se mu za- hvaljujemo za pozornost, ki jo je od prvih dni ob svoji izvolitvi do danes kazal za naš list, ki mu ni nikdar odrekel sodelovanja in zlasti prijazne besede. Prepričani smo, da nam bo blizu tudi v prihodnosti, kolikor mu bodo dopuščale sile, in še veliko nare- dil za dobrobit naših ljudi.

Hvala Ti, dragi prijatelj, dr. Drago Štoka.

D. L.

Gorbačov obrazložil reformo sovjetskega sistema

V Moskvi je bila 19. konferenca sovjet- ske komunistične partije. Skoraj štiri ure dolgi govor sovjetskega partijskega vodite- lja Gorbačova pomeni bistveno novost v sovjetskem političnem svetu. Mihail Gor- bačov je namreč obrazložil reformo poli- tičnega sistema v Sovjetski zvezi, med drug- im spremembe v sestavi in pristojnostih najvišjih državnih organov. Vrhovni sov- jet bi po predlogih glavnega tajnika dobil svojega predsednika, ki bi bil izvoljen s tajnim glasovanjem. V bistvu bi predse- dnik vrhovnega sovjeta opravljal pristojno- sti predsednika republike. Po predlogih Mihaila Gorbačova naj bi prišlo tudi do bi- stvenih sprememb pri sestavi vrhovnega sovjeta. Ta ima zdaj 1.500 članov, po no- vem pa naj bi ga sestavljalo 2500 poslan- cev in bi se odslej imenoval kongres ljud- skih poslancev. Iz te srede bi s tajnim gla- sovanjem izvolili štiristočlanski vrhovni sovjet.

Politični opazovalci menijo, da načrtuje Gorbačov utrditev svoje politike. Zdi se, da njegov predlog ni presenetil zbranih de-

legatov, saj je v logiki politike glasnosti in splošnih reform v Sovjetski zvezi.

Med svojim govorom se je sovjetski partijski voditelj dotaknil tudi drugih pe- rečih vprašanj. Med drugim je obravnaval vprašanje prebujanja narodne zavesti šte- vilnih narodov v Sovjetski zvezi. Poudaril je, da gre za preizkušnjo, ki je potrebna, da bo Sovjetska zveza lahko resnično spre- jela načelo demokratizacije ter odprla no- ve perspektive za človekove in politične pravice. V tem smislu je izrazil mnenje, da je treba preosnovati predpise, ki naj zagotovijo državljanom večje svoboščine.

—o—

ATENTAT NA ŠOLSKI AVTOBUS

Irska teroristična organizacija IRA si je prevzela odgovornost za atentat na šolski avtobus, v katerem je bilo 12 otrok. Zaradi eksplozije sta bila ranjena neka učenka in voznik avtobusa. Do atentata je prišlo v mestu Lisnaskea v Ulstru.

IZ ITALIJANSKE NOTRANJE POLITIKE

Predsednik vlade De Mita je poslal pi- smo predsedniku senata Spadoliniju in predsednici poslanske zbornice Nilde Jotti, v katerem ju spodbuja, naj bi parlamentar- ni zbornici preosnovali svoja notranja pra- vilnika in določila o tajnih glasovanjih. Gre za dve izmed točk iz široke razprave o re- formi institucij. Komunisti so ostro kriti- zirali ministrskega predsednika in ga obto- žili, da se vmešava v zadeve, ki so v iz- ključni pristojnosti parlamenta.

Zakladni minister Amato je sporočil, da se bo njegovo ministrstvo odpovedalo do- ločanju obrestne mere vrednostnih papirjev BOT z zapadlostjo treh mesecev. Odslej se bo obrestna mera določala na podlagi trž- nih zakonitosti.

20. julija se bodo srečali zastopniki Zve- ze industrijcev in sindikatov, ki bodo raz- pravljali o davčni reformi. To je sporočil predsednik Confindustrie Pininfarina.

1000-letnica pokristjanjenja Rusije

V Leningradu so se 17. t. m. končale proslave ob 1000-letnici začetka pokristja- njenja Rusije. Ogromna množica ljudi se je zbrala v katedrali Svete Trojice in na trgu pred njo, svečane verske obrede pa je vodil leningrajski metropolit Aleksej. Ta se je v svojem nagovoru dotaknil tudi konkretnih problemov in je med drugim dejal, da ruska pravoslavna Cerkev pod- pira perestrojko, saj se je po zaslugi te no- ve smeri v sovjetski domači stvarnosti za- čel popolnejši in bolj dinamičen odnos med Cerkvijo in državo. Metropolit Aleksej je tudi poudaril, da pravoslavna Cerkev pod- pira vse, ki so potrebni duhovne in tudi tvarne pomoči. Med drugim je darovala ve- liko denarno vsoto sklada, ki je namenjen družinam padlih sovjetskih vojakov v Af- ganistanu. Svečanosti v Leningradu sta se v imenu Vatikana udeležila milanski nad- škof kardinal Martini in kardinal Wille- brands, ki vodi vatikanski urad za spod- bujanje edinosti kristjanov.

V okviru 1000-letnice je bil dosežen po- memben korak na poti postopnega zblize- vanja med katoliško in pravoslavno Cer- kvijo. Prišlo pa je tudi do začetka novih odnosov med Sovjetsko zvezo in Vatika- nom; pri tem je imel pomembno vlogo va- tikanski državni tajnik Casaroli, ki ga je v Kremlju sprejel sovjetski voditelj Gor- bačov; temu je Casaroli izročil posebno po- slanico papeža Janeza Pavla II.

NESREČA V PARIZU

Železniška nesreča, ki se je pripetila v Parizu v Gare de Lyon, je zahtevala 59 smrtnih žrtev. Pristojna komisija skuša u- gotoviti, zakaj je prišlo do trčenja. Domne- vajo, da je nastala okvara na zavorah ene- ga izmed vlakov.

Tudi v zvezni republiki Nemčije je pri- šlo do železniške nesreče pri mestu Kaiser- lautern. V nesreči je bilo osem potnikov težje ranjenih, ena oseba pa je umrla.

POKRAJINSKI SVET V TRSTU

STRANKE	POKRAJINSKE VOLITVE 1988			POKRAJINSKE VOLITVE 1982		
	Glasovi	Odst.	Sedeži	Glasovi	Odst.	Sedeži
KD	45.566	25,2	6	37.333	18,9	6
KPI	32.948	18,2	5	42.920	21,8	7
PSI	24.100	13,4	3	15.170	7,7	2
PSDI	3.210	1,8	—	4.741	2,4	1
PRI	4.313	2,4	1	5.679	2,9	1
PLI	4.562	2,5	1	3.112	1,6	—
SSk	5.851	3,2	1	6.154	3,1	1
MSI	18.066	10,0	2	14.489	7,4	2
DP - TRŽ. GIB.	2.453	1,4	—	4.002	2,0	1
TLT	2.440	1,4	—	—	—	—
ZELENA LISTA	6.024	3,3	1	—	—	—
FURLANSKO GIB.	216	0,1	—	—	—	—
ZELENI	6.588	3,7	1	—	—	—
GIUST. E LIB.	1.295	0,7	—	—	—	—
LpT	22.957	12,7	3	56.776	28,8	9
OSTALI	—	—	—	8.003	4,1	—
SKUPNO	180.589	100	24	196.984	100	30

Izidi pokrajinskih volitev na Tržaškem kažejo, da socialisti niso prehiteli komunistov, ki so tako druga politična sila v pokrajinskem svetu. Omeniti je treba, da novi pokrajinski svet sestavlja 24 in ne 30 svetovalcev, kar je posledica manjšega števila prebivalcev na Tržaškem. Krščanska demokracija je po dolgih letih spet prva politična sila v novem svetu, saj je zbrala 6,3% glasov več kot leta 1982. Volitve so naravnost oklestile Listo za Trst, ki je izgubila več kot 16 odstotkov glasov in kar šest svetovalcev. Od tega poraza so očitno imeli korist predvsem socialisti, ki so zbrali skoraj 6% glasov več in imajo v novem svetu enega svetovalca več. Žal pa ni bil potrjen slovenski socialistični odbornik Čok.

Slovenska skupnost je potrdila svojega odbornika prof. Zorka Hareja. S tem je bilo deležno priznanja predvsem njegovo pomembno delo na področju kulture v zadnji mandatni dobi: od razstave o Primožu Trubarju, Kamnite hiše do velike razstave o Maxu Fabianiju v Miramarskem gradu. Nihče do zdaj še ni toliko naredil za poznavanje slovenske kulture v samem središču Trsta kot prof. Harej!

Na listi Komunistične partije je bila od Slovencev izvoljena Nives Cossutta. Z neuspehom slovenskega socialističnega kandidata je bilo predstavništvo Slovencev v novem pokrajinskem svetu okrnjeno.

PREDSTAVILI SO KNJIGO

O PRVI SLOVENSKI REALKI

V petek, 24. junija, so v Narodni in študijski knjižnici v Trstu predstavili morda eno najbolj zanimivih publikacij, kar jih je izšlo v zadnjih mesecih na Slovenskem. Gre za zbornik, ki je prava knjiga, »Prva slovenska realka - Idrija 1901-1926«, ki jo je založil Mestni muzej iz Idrije, napisal pa zgodovinar Janez Kavčič.

Na predstavitvi sta poleg ravnatelja Mestnega muzeja iz Idrije prof. Tomaža Pavšiča sodelovala avtor Kavčič in ravnatelj Narodne in študijske knjižnice Milan Pahor.

Knjiga je res dragocen zgodovinski zbornik, ki nazorno in dokumentarno govori o zgodovini in vlogi, ki jo je ta šola opravila za širši slovenski prostor. Knjiga je pravzaprav dokaz, kolikšno vlogo lahko igra šola pri oblikovanju osebnosti učencev, ki jo obiskujejo.

Po toliko letih spet gledališče na prostem

Zdi se že skoraj cela večnost, odkar je bilo občinstvo deležno velikih predstav na prostem. Le tisti, ki so že pustili za sabo štirideset križev, se spominjajo predstav na Stadionu 1. maj v Trstu.

V sezoni 1950/51 je bila velika postavitev Kreftovih Celjskih grofov. Leto pozneje je gledališče uprizorilo Shakespearovo igró Romeo in Julija v prav tako kolosalni scenografiji in inventivni mizanscenski postavitvi. V sezoni 1952/53 je tržaško občinstvo lahko prisostvovalo predstavam Žiškove Miklove Zale. Zadnja v tej seriji mega predstav so Goldoni - Ruplove Primorske zdrahe, ki jih je tržaško gledališče uprizorilo v sezoni 1954/55. Vse omenjene predstave je režiral Jože Babič.

Skoraj deset let premora je med zadnjo uprizoritvijo na prostem in novim poizkusom letnega gledališča v sezoni 1962-1963, ko je tržaško gledališče postavilo na oder Držičevo igró Dundo Maroje ali, kot jo je na novo prekrstil igralec M. Sancin, ki je oskrbel ponašitev v škedenjsko narečje, Lazar s p'd klanca. Režijo omenjenega dela sta podpisala Modest Sancin in Adrijan Rustja. S to postavitvijo se konča tudi doba velikih postavitev na prostem. Odslej je skušalo SSG prenesti nekatere svoje predstave, naštudirane za oder Kul-

turnega doma, tudi na prosto. Tako je v sezoni 1968/69 odigralo nekaj predstav Plavtovega Anfitrua (režija J. Babič), v sezoni 1972/73 predstavo I. Preglja Tolminci (režija J. Babič) ter v sezoni 1974/75 zgodovinsko lepljenko Rižarna, ki sta jo napisala F. Benedetič in M. Košuta, režijsko pa sta jo postavila J. Babič in M. Uršič.

Po dolgem premoru se je ta hvale vredni poizkus uresničil šele v sezoni 1984-1985, ko je gledališče odigralo še v majskih dneh Linhartovo predstavo Ta veseli dan ali Matiček se ženi (režija J. Babič), v naslednji sezoni pa Goldoni-Ruplove Primorske zdrahe, v režiji B. Kobala.

Za letošnjo gledališko sezono se je Upravni svet SSG odločil za ponoven poizkus poletne sezone oz. za gledališče na prostem. Na programu je bila Shakespearova komedija Sen kresne noči. Zaradi prevelikih finančnih stroškov pa je bilo delo zamenjano z Moliérovo komedijo George Dandin ali Kaznovani soprog.

Premiera te komedije bo 8. julija ob 21. uri na Repentabru, v juliju pa se bodo zvrstile ponovitve v raznih krajih tržaške, dolinske, zgoniške, nabrežinske ter goriške občine.

A. R.

»Junjski večeri« dolinskega društva

Kulturno društvo »Valentin Vodnik« iz Doline se je s priredbo letošnjih »Junjskih večerov« spomnilo 110. obletnice kulturnega delovanja v Dolini, se pravi narodnega tabora, ki je bil v Dolini leta 1878. »Junjski večeri« so bili letos sedmič zapovrstjo. Organizatorji so poskrbeli za vrsto prireditvev, da bi primerno proslavili to obletnico in hkrati omogočili živahnejše kulturno delo v vasi. Tako so v dolinski Torkli že 1. junija odprli likovno razstavo mladinskega ex tempore. Ob odprtju je nastopila vokalna skupina srednje šole Simon Gregorčič iz Doline, ki jo je vodila prof. Vihra Kodrič.

V sredo, 8. junija, je bil v gostilni »Pri studentu« »Večer umetniške besede«, na katerem so sodelovali pesnik in dramatik Ervin Fritz, pisatelj in dramatik Milan Jesih, pesnik Miroslav Košuta in dramatik Tone Partljič. Ustvarjalce je predstavil pesnik Marij Čuk, za glasbeni užitek pa je poskrbel kitarist Marko Feri.

Društvo »Valentin Vodnik« je priredilo tudi tri zanimive koncerte. V petek, 10. junija, je v stari cerkvi sv. Martina v Dolini nastopil Dekliški pevski zbor »Vesna« iz Križa, ki ga vodi Bogdan Kralj. Teden dni kasneje je imel v isti cerkvi nastop

dalje na 8. strani ■

Občni zbor Glasbene matice v Trstu

V petek, 24. junija, je bil v prostorih Gallusove dvorane na Ul. Ruggero Manna občni zbor Glasbene matice. To je bila priložnost za pregled delovanja te glasbene šole v minulem šolskem letu in za izvolitev novega upravnega odbora, ki bo za leto dni vodil to pomembno kulturno in narodno ustanovo.

Predsedniško poročilo Adrijana Semena je bilo podrobno in je iz njega bilo razvidno, da se Glasbena matica zavzema za javno priznanje. Tako je bil govor o posegih, ki jih je ustanova opravila pri pristojnih oblasteh. Predsednik je ugotovil, da je opaziti v zadnjih časih pozitivne znake ter omenil odobritev deželne zakona za podporo zasebnim glasbenim šolam, ki jo je

pred nekaj tedni izbojeval svetovalec Slovenske skupnosti dr. Štoka v deželnem svetu.

Zelo izčrpno je bilo tajniško poročilo Daše Svetina, ki je podrobno predstavila delovanje Glasbene matice v preteklem letu, še posebej pa je opozorila na mladinski in dekliški zbor, na Tržaški oktet, harmonikarski ansambel »Synthesys 4«, ki letos praznuje svojo 10-letnico, na šolski orkester Glasbene matice in na težave, ki jih mora reševati podružnica v Špetru v Benečiji.

Po blagajniškem poročilu in poročilu nadzornega odbora je bil razrešen stari odbor, nato pa so udeleženci občnega zbora izvolili novi upravni in nadzorni odbor.

OBČINSKE VOLITVE V TRSTU

STRANKE	OBČINSKE VOLITVE 1988			OBČINSKE VOLITVE 1982		
	Glasovi	Odst.	Sedeži	Glasovi	Odst.	Sedeži
KD	44.243	27,3	18	34.262	19,3	12
KPI	24.501	15,1	10	33.223	18,7	12
PSI	23.245	14,4	9	13.690	7,7	5
PSDI	2.892	1,8	1	4.735	2,7	1
PRI	4.290	2,7	1	5.923	3,0	2
PLI	4.284	2,6	1	2.902	1,6	1
SSk	3.561	2,2	1	4.108	2,3	1
MSI	15.123	9,3	6	13.337	7,6	5
FURLANSKO GIB.	295	0,2	—	—	—	—
DP - TRŽ. GIB.	2.414	1,5	—	3.570	2,0	1
GIUST. E LIB.	1.001	0,6	—	—	—	—
ZELENA LISTA	5.482	3,4	2	—	—	—
ZELENI	5.109	3,2	2	—	—	—
TLT	2.216	1,4	—	1.003	0,6	—
LpT	23.163	14,3	9	54.874	31,0	20
OSTALI	—	—	—	8.800	4,7	—
SKUPNO	161.819	100	60	177.241	100	60

Razkroj Liste za Trst je povzročil korenite spremembe v sestavi novega občinskega sveta v Trstu. Lista je izgubila skoraj 17 odstotkov glasov in kar 11 svetovalcev v primerjavi z letom 1982. Od tega so očitno imeli korist predvsem socialisti (+6,7% glasov) in demokristjani (+8%). Demokristjani imajo šest svetovalcev več, socialisti pa štiri več. Enega svetovalca več imajo misovci, na novo so bili izvoljeni štirje svetovalci, po dva z vsake zelene liste. V novem občinskem svetu ni več predstavnika Tržaškega gibanja Parovela.

Slovenska skupnost je potrdila svojega predstavnika prof. Aleša Lokarja. S tem je bilo predvsem nagrajeno njegovo delo za ureditev jusarskega vprašanja in za njegova jasna stališča glede sinhrotrona.

Po dolgih letih v tržaškem občinskem svetu ni nobenega slovenskega socialista, čeprav je bilo na listi PSI izvoljenih kar devet kandidatov. Na listi KPI pa sta bila od Slovencev izvoljena Ana Marija Kalc in Ravel Kodrič.

POKRAJINSKI SVET V GORICI

STRANKE	1988			1983		
	Glasovi	Odst.	Sed.	Glasovi	Odst.	Sed.
MSI	6.156	6,1	1	5.371	5,3	1
KPI	25.505	25,5	7	31.007	30,8	8
SSk	2.830	2,8	1	2.996	3,0	1
PSDI	4.773	5,0	1	6.639	6,6	2
ZEL.	1.075	1,1	—	—	—	—
KD	32.245	32,2	8	33.416	33,2	8
MF	890	0,9	—	—	—	—
PRI	2.826	2,8	1	6.124	6,1	1
PLI	1.414	1,4	—	2.575	2,6	—
PSI	13.222	13,2	3	10.428	10,3	3
GL	2.084	2,0	—	—	—	—
ZEL. (sonce)	7.026	7,0	2	—	—	—
LpT	—	—	—	2.101	2,1	—
SKUPNO	100.210	100	24	100.654	100	24

Na sestavo novega pokrajinskega sveta je vplivala predvsem prisotnost dveh zelenih list. Ena teh je poslala v svet dva predstavnika. Komunisti so nazadovale za 5,3% glasov in imajo enega svetovalca manj. Demokristjani so sicer nazadovale za 1%, a so ohranili svoje predstavnike. Tudi socialisti so ohranili svoje dosedanje svetovalce, čeprav so napredovali za 2,9%

Slovenska skupnost je potrdila svojega dosedanjega odbornika dr. Mirka Špacapana. Na listi KPI je bila izvoljena slovenska kandidatinja Aleksandra Devetak, medtem ko ni bil potrjen slovenski socialistični svetovalec Cej.

Občni zbor Deželne federacije kmečkih in obrtnih hranilnic in posojilnic

V dneh 24. in 25. junija 1988 je bil v Gorici v Avditoriju »Luigi Fogar« občni zbor Deželne federacije kmečkih in obrtnih hranilnic in posojilnic, ki delujejo na območju dežele Furlanije - Julijske krajine. Udeležilo se ga je 27 zastopnikov Hranilnic na 31 tovrstnih denarnih zavodov v deželi. Član upravnega sveta Deželne federacije in hkrati član sindikalne komisije je tudi predsednik Hranilnice in posojilnice na Opčinah Pavel Milič, v nadzornem odboru deželne federacije pa je M. Pelicon iz Hranilnice v Sovodnjah.

Uvodno poročilo o delovanju Deželne federacije in v njej včlanjenih hranilnic je imel predsednik Giuseppe Marangon, ki je prikazal delovanje federacije v preteklem letu, stike z drugimi denarnimi ustanovami in sodelovanje z deželnimi finančnimi družbami, zlasti pa sodelovanje med Deželno in Vsedržavno federacijo Hranilnic in posojilnic, in nakazal smernice za prihodnja leta. Na obnem zboru je bilo poudarjeno, da bi moralo biti vsakršno sodelovanje bolj učinkovito. Vsi, ki so posegli v razpravo, pa so izražali željo, da bi čimprej prišlo do uresničitve pobude o ustanovitvi podružnice ICCREA (Osrednje-

ga kreditnega zavoda kmečkih in obrtnih hranilnic in posojilnic v Italiji — glavni sedež tega je v Rimu) tudi v Vidmu, kot delujeta že podružnici v Palermu in Milanu.

Občnega zbora v Gorici se je udeležil tudi predsednik Vsedržavne federacije hranilnic in posojilnic A. Ferri, ki je prisotne seznanil s težavami, s katerimi se morajo soočati hranilnice in posojilnice na državnem ozemlju, z nasprotovanjem zadružnemu sistemu vsedržavnih denarnih ustanov in nekaterih strank, ko gre za spremembe zakonov v prid Hranilnic in posojilnic ali razširitve območja njihovega delovanja. Spregovoril je tudi o nalogah, ki se jih bo treba lotiti pred letom 1992, ko bodo začeli veljati novi predpisi. Hranilnice in posojilnice se nimajo ničesar bati, saj temelji njihovo delovanje na zdravih in trdnih osnovah; upati je, da bo njihovo delovanje zajelo še velik del tistih tristo občin v Italiji, v katerih ni nobenega bančnega okenca. Novi čas in razmere, čeprav bo konkurenca neizprosna, delajo v prid zdravega zadružništva in ne v korist velikih pridobitnih ustanov.

Ropet

Nastop organista Paula J. Šiflerja v Mirnu in Gorici

V župnijski cerkvi v Mirnu smo bili v soboto, 18. junija, priča redkemu glasbenemu dogodku. Na tamkajšnjih orglah je namreč nastopil Paul J. Šifler, v Hollywoodu v ZDA živeči slovenski rojak. Omenjeni glasbenik občinstvu v Sloveniji ni neznan, saj je tu že večkrat nastopil ob obiskih domovine, med drugim v ljubljanski stolnici in Cankarjevem domu v Ljubljani. Posebnost koncerta v Mirnu je bila, da je izvajalec igral na orgle, ki so delo njegovega očeta.

Paul Šifler se je rodil leta 1911 v Polhovem Gradcu, v Severni Ameriki živi že od mladih let, glasbo pa je študiral na konservatoriju v Chicagu. V Hollywoodu deluje kot organist v Episkopalni cerkvi sv. Tomaža, v Glendalu pa opravlja isto službo v Sinajskem templju. Na glasbenem področju se je uveljavil kot orgelski koncertant, za ta instrument piše tudi skladbe, zlasti se je proslavil s kompozicijo »Obup in smrtni boj v Dachau«. Skladatelj in organist Paul Šifler ustvarja v modernem slogu, ki pa ni pretiran, njegove kompozicije bi lahko označili za impresionistične, saj v njih podaja vtise ob določenih duševnih razpoloženjih. V Šiflerjevih skladbah pa zaznavamo tudi vplive mehiške, puertoriške in slovenske glasbe. Poleg orgelskih kompozicij piše tudi skladbe za zbor, klavir in marimbo.

Paul Šifler izvaja kot organist dela starejših in sodobnih skladateljev, pa tudi lastne stvaritve. Te usmeritve se je držal tudi na koncertu v Mirnu, saj je na začetku zaigral več krajših skladb Johanna Sebatsijana Bacha, sledili so še baročni skladatelji Alessandro Scarlatti, François Couperin in Joaquin Oxinagas. Šifler je do kazal dobro obvladavanje baročne izvajalske tehnike, tudi v hitrih tempih, še posebej pa se je

razživel v kompozicijah romantičnega značaja, kamor lahko postavimo skladbe Roberta Schumann, Stanka Premrla in Maxa Regerja. Le-te so se dobro prilegle značaju orgel v mirenki župnijski cerkvi, pri katerih prevladujejo romantični registri, izvajalec pa je iz instrumenta izvil prijetno barvite, mehke zvoke.

S skladbo Marcéla Dupréja »Magnificat V« pa je na sobotnem koncertu zazvenel moderen orgelski zvok, kakršnega Paul Šifler uporablja tudi v lastnih kompozicijah. Še posebej pri teh se je Šifler izkazal kot mojster, ki odlično obvlada prstno in pedalno tehniko, dobro pa tudi pozna tehnične zmožnosti orgel, ki omogočajo kontraste od nežnih »pianissimov« do mogočne polne orgelske igre. In prav v »plenu« so orgle v Mirnu izjemno lepo zvenele.

Organist in skladatelj Paul J. Šifler nam je z onstran oceana posredoval svojevrstno glasbeno izkušnjo; isto velja tudi za koncert v Gorici.

M. V.

POLETNE PRIREDITVE V KULTURNEM DOMU V GORICI

Kulturni dom - Gorica, ob sodelovanju Zveze slovenskih kulturnih društev, Združenja slovenskih športnih društev v Italiji, Mladinskega odbora SKGZ in Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta, organizira — letos prvič — vrsto poletnih prireditev na dvorišču goriškega gradu (Teatro tenda).

— Petek, 8. julija 1988 ob 20.30: Nastop plesne skupine KAZINA iz Ljubljane;

— Torek, 26. julija 1988 ob 20.30: Gledališka predstava »GEORGE DANDIN« (Molière). Slovensko stalno gledališče iz Trsta. Režija: Dušan Mlakar.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Izšlo je Izvestje slovenskih srednjih šol na Tržaškem za lansko leto

V tednu pred koncem šolskega leta je izšlo »Izvestje slovenskih srednjih šol na Tržaškem« za lansko šolsko leto (1986-1987). Publikacijo so izdala ravnateljstva srednjih šol, uredil pa jo je prof. Robert Petaros. Tudi letos so tisk tega letnega poročila podprli slovenski denarni zavodi in sicer: Kmečka in obrtna hranilnica v Nabrežini, Hranilnica in posojilnica na Opčinah in Tržaška kreditna banka. Uvodni članek z naslovom: »Naučiti učenca učiti se« — o strokovnem in pedagoškem izpopolnjevanju vzgojiteljic, učiteljev in profesorjev — je napisal pedagoški svetovalec za slovenske šole prof. Silvo Fatur. V svojem prispevku opisuje, katere cilje so si postavljali

V nadaljevanju »Izvestje« objavlja sezname učnega in neučnega osebja ter učencev vseh razredov, najprej višjih srednjih šol, nato pa še nižjih srednjih šol. Ob koncu zapisa objavlja publikacija naslove slovenskih maturitetnih nalog ter posamezne šolske kronike za vsako šolo posebej.

Bralec si tako lahko ustvari natančno sliko o šolskem in izvenšolskem delovanju na slovenskih šolah. Publikacija je tudi opremljena s fotografskimi posnetki, ki pomenijo zanimivo dokumentarno gradivo o življenju na raznih zavodih. Ko bralec pregleduje te sezname in si ogleduje slike, lahko ugotavlja, da imajo dijaki veliko priložnosti za kulturno obogatitev, saj šolski zavodski sveti skrbijo za najrazličnejše ekskurzije, za šolske izlete, predavanja

Dragocen pripomoček za razumevanje demografskega gibanja na šolah ter šolskih uspehov na posameznih zavodih je statistični pregled ob koncu šolskega leta 1986-1987, ki ga je na osnovi zbranih podatkov sestavila dijakinja Tamara Petaros. Ravnatelj Josip Pečenko poroča o poletnem seminarju za učitelje in profesorje s slovenskih šol na Goriškem in Tržaškem, ki je bil za lansko leto v hotelu »Rimski vrelec« na Koroškem. Dragocene podatke najdemo v zapisu Roberta Petarosa. Ta našteva publikacije profesor-

jev. Gre za skupno 12 naslovov, pri katerih so v številnih primerih sodelovali različni avtorji. Lani sta izšli tudi dve šolski knjigi, ki ju je napisal Boris Tomažič. Gre za rimsko zgodovino za višje srednje šole in za knjigo o prazgodovini in antičnem Vzhodu, ki je v rabi na liceju Trubar v Gorici. V obeh primerih gre za ciklostilirani publikaciji. Na koncu »Izvestja« se je urednik Robert Petaros poklonil spominu lani umrlih profesorjev. Ti so mladi Zlatko Jelinčič, ki je umrl v gorah, dolgoletni ravnatelj Trgovskega tehničnega zavoda Žiga Zois Vladimir Turina in prof. Jože Suhadolc, ki je v 73. letu starosti umrl v Združenih državah.

MLADINSKA SEKCIJA SSK PRISOTNA NA MANIFESTACIJI V LJUBLJANI

V torek, 21. t.m., se je v slovenski prestolnici dogodilo nekaj, kar bi si nihče še pred nekaj leti ne mogel predstavljati. Nepregledna množica ljudi se je na poziv Odpora za zaščito človekovih pravic, Republiške konference Zveze socialistične mladine Slovenije - ZSMS, ŠKUC Forum-a in Univerzitetne konference ZSMS zbrala na Trgu Osvoboditve pred Pravno fakulteto, da bi izrazila podporo trem priprtim, katere vojaške oblasti krivijo posedovanja (oz. objave) dokumenta, ki naj bi vseboval vojaško tajnost. Gre za mladega publicista Janeza Janšo, sicer sodelavca številnih slovenskih mladinskih listov, med katerimi je tudi Mladina, enega od sedmih članov uredništva lista Mladina Davida Tasiča in zastavnika (podčastnika JLA) Ivana Borštnerja.

XXIII. ŠTUDIJSKI DNEVI

DRAGA '88

2., 3. in 4. septembra 1988

Park Finžgarjevega doma, Opčine,
Narodna ulica 89

Petek, 2. septembra, ob 17. uri: Predstavitve predavateljev letošnje »Drage«; ob 17.30 **Manjšinstvo z evropske perspektive**. Kakšna so pričakovanja petdeset milijonov manjšincev naše celine. Govori znan slovenski javni delavec.

Sobota, 3. septembra, ob 16. uri: Slovesna otvoritev, nato: **Glas od Donave na slovenski tribuni**. Tradicija in ideologija v usodi srbskega naroda v XX. stoletju, v prikazu renomiranega književnika. Po predavanju diskusija.

Nedelja, 4. septembra, ob 10.30: **Ločitev duhov: v razhod ali v pluralizem?** Ob 100-letnici goriške revije »Rimski katolik« poskus novega ovrednotenja primorskega misleca, škofa in narodnjaka dr. Antona Mahniča. Govori priznan strokovnjak. Po predavanju diskusija in kosilo; ob 16. uri: **Kam plovemo**. Za ekologijo duha v slovenskem kulturnem prostoru, zajetem v njegovem zgodovinskem in psihološkem trenutku. Govori slovenski kulturnik. Po predavanju diskusija, zaključek, družabnost. Nedeljsko službo božjo bo ob 9. uri v parku na prostem opravil tržaški škof Lorenzo Bellomi.

DSI — TRST

pri prirejanju seminarjev in kakšna je bila praksa pri tem delu. Podrobno nato predstavlja teme in predavatelje, ki so v zadnjih petih letih sodelovali na jesenskih seminarjih za šolnike v Trstu. Svoj prispevek zaključuje z naslednjo mislijo: »Slovensko šolo v Italiji zadnje čase prizadevajo kaj neugodna demografska gibanja, ki vzbujajo resno skrb za prihodnost. Soglašam z mislijo, ki je bila v zadnjem času nekajkrat izrečena in napisana. Glasi se: "Učencev, dijakov bo manj, zato pa jim bo nujno dati več, več in bolj kakovostnega znanja". Tako perspektivo pa lahko uresničuje le temeljito usposobljen in široko razgledan pedagoški delavec.«

Knjiga o Venetih predstavljena na Dunaju

Vsaj po prvi vojni, ako ne tudi pred njo, ni bilo na Dunaju večera, na katerem bi občinstvu tega mesta predstavili kakšno delo o Slovencih, čeprav se je dokajšnje število slovenskih izobražencev šolalo na dunajskem vseučilišču.

Kulturni večer v Palais Pálffy, Beethovnova dvorana, na katerem je bila dunajski in slovenski javnosti predstavljena nemška izdaja dela o Venetih, z naslovom »Unsere Vorfahrer - Die Veneter«, je bil najbrž prvi dunajski dogodek te vrste. Nastopil je znani Slovenski oktet z izbranim programom pesmi in s tem na najlepši način predstavil Slovenijo, kot solist pa se je izkazal Ivan Urbas, slovenski rojak, basist iz dunajske Volksopere.

Uvodno misel je podal izdajatelj knjige Ivan Tomažič in poudaril, kako nas prav skupni predniki Veneti povezujejo na območju Alpe-Jadran v skupnost, kljub različnim jezikom, v skupnost, ki so jo vsi slutili, doživljali, nihče pa doslej ni znal odkriti njenih korenin. Ta knjiga pa prinaša prav to: spoznavanje skupne preteklosti, naše stare kulture, ki sega prav tja v predzgodovinski čas. Z venetskimi pozdravom »Osti jarej«, to je »Ostani zdrav« (jar - mlad, zdrav), je izdajatelj knjige Ivan Tomažič voščil navzočim. Ta pozdrav izhaja iz napisa, ki je bil najden v Škocjanu na Krasu. V novi knjigi je izdajatelj Ivan Tomažič objavil daljši prispevek, v katerem je prikazal mesto tega dela v evropski, zlasti še v srednje-evropski kulturni zgodovini.

Med sporedom sta svoje misli o knjigi povedala tudi oba pisca, dr. Jožko Šavli, čigar študija se naslanja zlasti na številna slovenska imena po Alpah, vse do Švice, ter akademik Matej Bor, ki je s primerjalno metodo slovenskega in

slovenskih jezikov razrešil pomen številnih napisov jadranskih Venetov (Este-kultura) in s tem dokazal, da je bil njihov jezik praslavanski.

Občinstvo je izvajanje prirediteljev spremljalo z veliko pozornostjo. Za avstrijske udeležence je bila knjiga novo odkritje, saj so doslej predrimsko obdobje v Vzhodnih Alpah pripisovali Keltom. Slovenskim udeležencem pa je delo o Venetih odprlo vpogled v časovne globine slovenske kulture in njene predzgodovinske razsežnosti. Nekaj, kar so doslej mnogi slutili, npr. naš znani gornik in pisec Henrik Tuma, še pred njim štajerski raziskovalec Davorin Trstenjak in tudi slovenski dramatik A. T. Linhart ter še kdo. Nikoli pa ni prišlo tako jasno do izraza, da je ta predzgodovinska kulturna korenina najbolj izrazita prav pri Slovencih, v njih jeziku in kmečkem izročilu. Vsi so to korenino pripisovali po takratni navadi kar Slovanom. V tej knjigi pa stopajo v ospredje prav Slovenci.

Dunajski večer se je zaključil ob skromni pogostitvi. Izdajatelj in organizator Ivan Tomažič je poskrbel, da so navzoči lahko poskusili čašo dobrega vina iz okolice Devina, zakaj le rimski pisec Livij navaja, da si ga je v njegovem času naročala na dvor celo rimska cesarica. Kraj Devin se je takrat imenoval Pucinum, v tem imenu pa je lahko prepoznati prav slovenski naziv Pečine.

Prijeten večer bo ostal vsem udeležencem v dobrem spominu. Pozdravno pismo je poslal tudi kancler Vranitzky, ki se povabilu ni mogel odzvati, ker je bil zadržan. Prav tako tudi dunajski kardinal. Slovenska prireditev na Dunaju je povsem uspela.

b. c.

Sodobno kmetijstvo

Dela na vrtu

Cvetača bo jeseni še razvila rože, če jo bomo posadili v juliju. Krepke sadike bomo dobili s saditvijo junija in z redkejšo setvijo. Cvetača, ki smo jo posadili v maju, potrebuje dosti vode in hranil. To velja za vse kapusnice in zeleno. Zalivamo po potrebi in zemlje nikakor ne smemo izsušiti. Menjava suše s preveliko vlažnostjo lahko povzroči pokanje kolerabic in korenja, škodi pa tudi drugim vrtninam. Med najbujnejšo rastjo moramo dognojevati, to pa storimo v dveh obrokih, in sicer ob zalivanju. Za kv. meter zemlje porabimo 10 litrov vode, v kateri raztopimo 30 g gnojila. Glede na založenost zemlje s hranili in glede na razvoj vrtnin dognojujemo enkrat na teden ali vsakih 14 dni. Zemlja bo ostala enakomerno vlažna, če jo bomo med rastlinami prekrili s slamo ali svežo pokoseno travo. Pridelek krompirja na vrtu se bo povečal, če ga bomo namakali, pri tem pa listov ne smemo zmočiti. V juniju sejemo korenčnice za jesensko rabo in ozimnico. Posejemo korenček, črno redko redkvice in rdečo peso. Če bomo ob suši redno zalivali, bomo dobili zadovoljiv pridelek.

S setvijo kolerabice in ohrovta bomo vzgojili sadike za julijsko saditev. Ne pozabimo na endivijo. Setev večkrat ponovimo, da bomo do konca julija imeli dovolj sadik.

Setev nizkega fižola da lep pridelek stročja, sejemo lahko tudi grah. Brstilni ohrovt ima dolgo rastno dobo, zato ga posadimo v juniju. Por posadimo v razdalji 25x25 cm, da bo imel dovolj prostora za nemoten razvoj. Pri solati uporabimo le sorte, ki prenesejo poletno vročino in ne gredo hitro v cvet. Take so brazilijanka, ledenka ali mehkolistna gravitas.

Junija posejemo različne vrste radiča. Solatnik sejemo ves junij. Ob rednem zalivanju in okopavanju moramo skrbeti tu-

di za zdravje rastlin. Odstranjujemo zalistnike pri paradižniku in korenine pri hrenu. Nikakor pa ne obrgujemo listov zelene, saj tako ne bo razvila debelejših gomoljev. Tudi kumarice za vlaganje, posejane v juniju, nam bodo v kratkem času dale lep pridelek.

Okrasni vrt

Vrtnice vseh barv, vrst in oblik so nerazdružljivo povezane s starim slovenskim imenom za junij rožnik. Ostanke cvetja in zametke plodov moramo porezati, da bodo vrtnice cvetele do pozne jeseni. Pri vrtnicah popenjavkah pa odrežemo starikave veje, na katerih so cveteli letošnji poganjki, saj bodo prihodnje leto pognale nove bujne mladice. Te privezujemo in oblikujemo, dokler so voljne prilagoditve.

Spomladi cvetoče čebulnice izkopljemo in shranimo na suhem samo takrat, če je poleti rastišče preveč mokro, če jim grozi voluhar ali če so skupine preveč razraščene in cvetivost pojenjuje. Razmislite, katere čebulnice boste morali jeseni dokupiti.

Pri visokih trajnicah moramo paziti, da pravočasno privežemo težka cvetna stebila.

Večino trajnic lahko po cvetenju uspešno presajamo. Posebno bradate perunike so med tistimi, ki jih praviloma sadimo, presajamo in razdeljujemo samo poleti. Sadike je treba dovolj zaliti samo takoj po sajenju, pozneje za sušo niso preveč občutljive.

Vse dvoletnice sejemo proti koncu junija; do jeseni bomo še pravi čas pridelali dovolj močne sadike za sajenje na stalno mesto. Mačehe, spominčice, marjetice in dvoletne zvončnice sejemo na pripravljeno gredico ali v setvene zabožčke na razdaljo 1 centimeter. Poskrbeti moramo za stalno vlažnost.

Z. T.

PAPEŽ JANEZ PAVEL II. NA »ROMANJU TREH DEŽEL«

Papež Janez Pavel II. se je prejšnji teden mudil na pastoralnem obisku v Avstriji. Srečal se je z najvišjimi avstrijskimi oblastmi, s predstavniki raznih organizacij in stanov in tudi z judovsko skupnostjo, z gradiščanskimi Hrvati in Madžari ter s koroškimi Slovenci.

Sveti oče se je tudi udeležil slavnostnega »Romanja vernikov treh dežel« k Marijini božjepotni cerkvi in na grob sv. Eme v Krki na Koroškem. Tu je papež najprej molil na grobu sv. Eme, nato pa je vodil trojezično bogoslužje za cerkvijo.

Romanja v Krko se je ob tej priložnosti udeležilo poleg nemških, furlanskih in italijanskih vernikov še kakih 25.000 slovenskih romarjev, ki so jih vodili slovenski škofje, med katerimi sta posebno vlogo imela slovenski metropolit msgr. Šuštar in mariborski škof Kramberger. Pri bogoslužju je tudi sodeloval mogočen pevski zbor, ki je pomagal pri odlično organiziranem petju! Pravo doživetje pa je bilo tudi poslušanje ljudskega petja.

Papež je vernike nagovoril v vseh treh jezikih: v nemščini, slovenščini in italijanščini. Slovenskim romarjem je med drugim povedal naslednje misli:

»Kot romarji ste prišli v Krko k tej častljivi Marijini cerkvi in na grob sv. Heme. Ze dolgo častijo Hemo tudi Slovenci in mnogo slovenskih vernikov je že priromalo v Krko. Vi to izročilo danes nadaljujete, ko se udeležujete 6. romanja treh dežel. Pobudo zanj so dali škofje treh škofij in treh pokrajin. Zvesti ste veri, ki ste jo prejeli od svojih očetov in mater. Ta vera je stoletja dajala pečat vaši kulturi, naj jo oblikuje tudi v bodoče. Pomagajte svojim otrokom, pomagajte mladim ljudem, da bodo spoznali, kako dragocena je ta vera in da se je ne bodo sramovali. Bдите bratski tudi do ljudi, ki še niso bili deležni milosti krščanske vere, da bodo mogli z vašo pomočjo spoznati dobroto in ljudomilost Boga Očeta.«

LEV DETELA

Dunajski valček 25 za izgubljeno preteklost

Roman desetih srečanj in pričakovanj

Polagoma smo utihnili, utrujeni od dolgih in napornih pogovorov o zelo resnih stvareh življenja. Ko smo plačali račune, je Ana Marija olajšano vzdihnila. Z bratom in sinom je pohitela k avtu ... Še med poslavljanjem mi je hvaležno stisnila desnico in mi rekla, da upa v uspeh zdravljenja. Zdaj bosta Hansa spet zapeljala v sanatorij.

Skozi gost mrak sem stopal proti bližnji železniški postaji za gozdom. Na nebu so se svetlikale prve zvezde s svojo hladno svetlobo. Ali so svetile tudi meni? So bile med njimi tudi tri zvezde iz grba družine Sternberg, ki je za vedno vklesan v steno križarske cerkve v mojem mestecu ob Dravi?... Pred menoj so zabrlele prve električne luči pri železniški postaji, s katere se bom vrnil nazaj na Dunaj. Obdal me je tih jesenski večer.

Sedmo srečanje: V KAPUCINSKI GROBNICI

Moji opravki na Dunaju so se zavlekli vse do novembra. Na Vse svete sem v otožnem razpoloženju postopal po vlažnih in zameglenih ulicah Prvega okraja.

Nenadoma sem se znašel pred vrati znamenitega kapucinskega samostana. Obiskovalci so razburjeno silili v mavzolej h grobnicam rimskih in avstrijskih cesarjev in cesaric. Vzadaj, na dolgem hodniku, se je skozi lino svetlikal samostanski vrt, ki so si ga menihi skozi stoletja ohranili kot zeleno srcé življenja prav v središču nadvse pozidanega mesta.

Pogled se mi je ustavil na sijaju sarkofaga Marije Terezije in njenega soproga Franca Štefana. Umetnikova roka je obe krsti vladarskega para združila v umetno enotnost. Marija Terezija dostojanstveno drži v resnici žezlo Avstrije, potem ko je levico položila na meč. Cesar Franc I. ponosno dviga rimsko cesarsko žezlo, medtem ko se z levico dotika žezla Avstrije. Menih nam je z mirnim, prijetnim glasom pripovedoval številne podrobnosti.

»Tu, ob cesaričinem vznožju, počiva njen sin Jožef II. Uvedel je enostavne železne krste brez vsakršnega cesarskega blišča in sijaja!« nam je ponižno razlagal.

Menih se je obrnil na desno. Na visokih podstavkih počivata tu cesarja Franc II. in Ferdinand I. Za krsto cesarja Franca se nahajata njegova hčerka Marija Luiza in njen sin Napoleon II., nesrečni potomec francoskega vojaškega samozvanca.

Menih nas je vodil v globine skrivnostnega prostora, ki so ga morali skozi stoletja vedno znova razširjati, zakaj mogočno je cesarstvo mrtvih in vedno večje ... Pokazal nam je grobove slavnega Karla VI., Leopolda I. in Jožefa I. Peljal nas je daleč v preteklost vse do sarkofaga cesarja Matjaža, ki je grobnico usta-

STANKO ŽERJAL

»Quem dii odérunt...«

II.

In kdo je kriv nizkih plač in zapravljanja? Mar smo dve osebi, dva ministra? Ali morda še tretji, namreč minister obrambe, ki troši za oboroževanje? Resnično je tudi med študiranimi državljani, tudi med šolniki razširjena navada in naivnost pripisovati neomejeno oblast nad denarnim prometom vsakemu članu vrhovne uprave posebej, kakor da so vsi drugi člani dveh zakonodajnih zbornic in dvanajstih političnih strank samo statisti v gledališki koreografiji, brez odločanja, brez krivde, zaslužni le, če so v opoziciji, grešni, če so v vladni večini. Trije upravitelji treh ministrstev osebno prav gotovo ne morejo samovoljno in samostojno najti dovolj denarja za vse potrebe in želje. Ni pa zgrešeno obtoževati in na odgovor pozvati nekaj deseteric tatov, ki tu in tam izmaknejo kaj milijard iz državnih fondov, in pa — davčne utajevalce. Tatovam in davčnim utajevalcem in zapravljalcem javnega denarja je kajpak treba stopiti na prste bolj resno kot doslej. Vendar je za povišanje plač potrebno desetkrat več, kot je ukradenih in prisleparjenih in zapravljenih vsot na višji ravni, v krogu nekaj tisoč primerov na leto.

Če bi pobrskali tudi na nižji ravni — to je pri majhnih tatičih, sleparčkih, davčnih utajevalčkih, zapravljalčkih javnega denarja — bi pri vsakem posameznem našli le skromno vsotico, toda njih število gre v milijon in če bi mogli zapleniti pri vsakem takem le tisoč krivično pridobljenih ali brezvestno zapravljenih lir iz državnega imetja, bi imeli pred seboj eno celo milijardo lir. Če pa morda vsaka oseba iz milijona kompromitiranih uslužbencev nosi krivdo za en cel milijon nepravilno uporabljenega javnega denarja, znaša škoda tisoč milijard na leto. Velikim, težkim grešnikom se mi zdi dovolj pripisati drugih tisoč milijard letno. Če gre torej po zlu le dvatisoč milijard javnega denarja, to že dvakrat toliko, kolikor šolniki zahtevajo poviškov za svoj številni ceh. Dejansko je izven zasebnega sektorja, hočem reči samo v državnem, deželnem, pokrajinskem, občinskem področju ter

v poldržavnih institucijah, kot so zdravstvo in pokojninske ustanove, precej tisočev milijard izgubljenih zaradi raznovrstnega nepoštenja. Če je tako, ne bo dovolj reformirati sistem, ampak sistem vpije po reformi — človeka.

Kje je krivda za prenizke plače in še mnoge druge pomanjkljivosti v upravnem aparatu javnih poslov? Krivda je na vsej državi in država niso trije ministri in dve zakonodajni zbornici, ampak smo država in njena uprava vsi državljani, v prvi vrsti seveda trije milijoni neposrednih upravljalcev in tik ob njih še več milijonov brezbriznih gledalcev. Kako in v čem smo vsi več ali manj sokrivi? O tem bi bilo potrebno napisati zopet posebno poglavje.

Ker že razpravljam o mezdni pritožbah šolnikov, omenim kot droben primer neki zanimiv pojav z njihovega področja, to je izostanke od pouka, odsotnosti iz službe. Če so vsi izostanki formalno opravičeni, se smemo vprašati, ali so med pogostnimi odsotnostmi res vse tudi opravičene. Mar je na klimatsko manj ugodnih področjih Severne Italije res toliko obolenj, prehladov, influenc, poškodb iz cestnih nesreč, živčne izčrpanosti, da kaka statistika izkazuje na Tirolskem 28%, v naši deželi 34%, v Padskem nižavju blizu 40% odsotnosti šolnikov v nekem šolskem letu? To statistiko sem sicer bral pred več leti, a žal ni nič zastarana, kvečjemu je danes povečana. Znana je širokogrudnost zdravnikov pri izdajanju bolezenskih potrdil in dobrotljiva popustljivost ravnateljev po nekaterih šolah pred dopustniškimi prošnjami zdravih z lažnimi utemeljitvami.

Katere bolezni ali cestne nesreče na poti v šolo povzročata mila klima v Srednji Italiji in topla na najbolj sončnem Jugu, pa ne vem. Omenjena statistika je pokazala za marsikatero pokrajino v Srednji Italiji blizu 50% odsotnosti, v skoraj vseh pokrajinah Južne Italije in Sicilije pa — reci in piši — nad 60% izostankov v šolskem letu. Mar snežni zameti na Tirolskem, kraška burja na Tržaškem, megla v Padskem nižavju prizanašajo domačinom in sprožijo svoje zle

učinke bolj šolnikom v porečju Arna in Tibere in še bolj tja niže dol — »tja dol, tja dol, kjer oranže cvetò ...«? (Goethe). Kdor opazovati in misliti zna, z lahkoto zlorabe razpozna.

Kakor resnično bolnemu šolniku, tako teče plača tudi namišljenemu bolniku, njemu in — namestniku. Iz blagajne javnega denarja je namreč treba plačati suplenta. Komur se ljubi, naj izračuna, koliko milijard lir na leto gre za plačevanje takih suplenc, ki morajo pokrivati neupravičene, nezakonite odsotnosti nekaterih zelo spretnih izkoriščevalcev med tremi milijoni javnih nameščencev sploh, torej tudi med šolskim osebjem, ki šteje okrog dvestopetdesettisoč pripadnikov. (Enotedenska ali enomesečna zaposlovanja namestnikov ne rešujejo problema brezposelnih, pač pa le odjedajo denar, primeren za povišanje plač vestnim uslužbencem). Pa saj vse plača »lepa naša domovina«.

(Dalje)

—o—

»JUNIJSKI VEČERI« DOLINSKEGA DRUŠTVA

■ nadaljevanje s 4. strani

pevski zbor mladinskega središča »Claret« iz Trsta. Ta zbor vodi Fabio Nesbeda in je poslušalcem odpel zanimiv spored cerkvenih pesmi iz raznih obdobij in zvrsti.

Letošnjie »Junjske večere« pa je zaključil mešani pevski zbor »Milan Pertot« iz Barkovelj. Zbor vodi Aleksandra Pertot. Nastop je bil v petek, 24. junija, ter privabil v staro dolinsko cerkev veliko število poslušalcev. Predstavili so se z zanimivim sporedom.

Kulturnemu društvu »Valentin Vodnik« iz Doline je treba priznati veliko marljivost in dokajšnjo mero organizacijske sposobnosti ter posluha za zanimive pobude, ki vedno privabijo številne poslušalce.

TATARI PROTESTIRAJO

Le nekaj ur po začetku 19. vsesovjetskega kongresa komunistične partije je v središču Moskve prišlo do protestne manifestacije, ki so uprizorili krimski Tatari. Tokrat je nemudoma nastopila policija, ki je razpršila demonstrante in številne izmed teh tudi aretirala.

novil. Začuden in pretreseni smo obstali pred skromno železno krsto zadnjega tu pokopanega cesarja Franca Jožefa I., ki si je želel kar najbolj preprost grob ...

Kapucin nam je zdaj razlagal, da že potekajo pogajanja, da bi tudi posmrtno ostanke zadnjega cesarja Avstro-Ogrske Karla I. prepeljali iz njegovega groba v portugalskem pregnanstvu sem v skupno grobnico vladarjev cesarstva. Suvereni socialistični kancler* je bojda že izjavil, da nima nič proti temu.

Govoril nam je o francoskem samozvancu Napoleonu I., ki si je drznil pozno zvečer 9. oktobra 1809, ko je nasilno osvojil Dunaj, potrkati na vrata kapucinskega samostana. Peljali so ga v siju bakel h grobovom cesarjem, katerim enak je hotel — kot je bradati menih karajoče poročal — postati. Dolgo je molče stal pred krstama Marije Terezije in Jožefa II. Pognal se je z drznostjo nesramnega samozavestneža v krog cesarjev Svetega rimskega cesarstva in Avstrije ... Usoda pa je že dvignila sekiro in izpodnesla tla njegovim naslednikom ... Njegov sin Napoleon II. je umrl v rani mladosti in je tu pokopan! Z njim je neposredni Napoleonov rod za vedno usahnil!«

Menih se je obrnil k množici obiskovalcev in častilcev cesarstva.

»Tu je leta 1782 papež Pij VI. ob grobu Marije Terezije bral mašo zadušnico,« nam je zavzeto pravil. »Vročje je cesarico prosil za pomoč, da bi se spametovalo srce njenega prenapetega sina,

ki je v dveh vladarskih letih uničil več cerkvenih ustanov, kot jih je uspelo njegovim materi v štiridesetih letih njenega vladanja zgraditi!«

Mrak je lil čez grobove cesarstva.

Sveče so gorele s ponižnimi plamenčki, kot da bi pri Bogu prosile za milost in prizanesljivost ob vesoljni sodbi, na kateri se bodo morali zagovarjati tudi kralji in cesarji.

Ko sem se že želel obrniti proti izhodu, sem zagledl asketsko postavo patra Bernharda, ki je vodil nekaj gospá in gospodov skozi grobnico in jim živahno pripovedoval podrobnosti o minljivosti svetá in zemeljskega življenja.

»Ah, gospod Lebič, vi ste tudi tukaj,« mi je potihom rekel, ko me je zagledal. »Počakajte za trenutek, prosim! Prav kmalu bom končal.

Gospe in gospodje so predstavniki Mednarodne družbe za zaščito kapucinske grobnice in si ogledujejo škodo, ki je nastala na sarkofagih in krstah ... Zob časa, gospod Lebič, in industrijski srup sta namreč tudi tu neizprosno na delu ... Povsod se pojavljalo razpoke ... Marmor se kruši ... Luknje vezajo iz dragocenosti ... Rešiti moramo, kar se rešiti da ... Povsod zbiramo denar za obnovo grobnice in samostana ...«

Videl sem, kako se je oddaljil k družbi, ki jo je vpeljeval v skrivnosti večstoletne bolezni razpadanja, ki se je vgnezdila tudi sem, v zadnje počivališče cesarstva ...

Umaknil sem se v temačen kot in se globoko zamislil.

(Dalje)

* Dr. Bruno Kreisky.